

НЕОБХІДНІСТЬ ЗАКОНОДАВЧОГО ЗАПРОВАДЖЕННЯ МЕДІАЦІЇ ДЛЯ ВИРІШЕННЯ ПОДАТКОВИХ СПОРІВ В УКРАЇНІ

Голядова Т.О.

Інститут національного та міжнародного права
Міжнародного гуманітарного університету

Україна знаходиться на етапі формування моделі медіації, однак вже з впевненістю можна констатувати, що необхідність запровадження інституту примирення (медіації) підтримується широким колом фахівців. Підтримка ґрунтується на позитивних результатах практики застосування інституту примирення у багатьох країнах світу, які свідчать про його ефективність. Також це відповідає загальній позиції України щодо гармонізації національного законодавства із законодавством Європейського Союзу, адже питанню примирних процедур присвячена ціла низка рекомендацій і рішень Ради Європи. Стаття присвячена висвітленню перспектив застосування в Україні процедури медіації для вирішення податкових спорів. Розглянуті сучасні механізми досудового врегулювання спору між платником податку і державним фіскальним органом та законопроекти про медіацію в Україні.

Ключові слова: медіація, процедура адміністративного оскарження, податковий спір, мораторій, Державна фіскальна служба, платники податків, медіатор, посередництво.

Постановка проблеми. Розвиток медіації у податковій сфері міг би стати одним із таких шляхів, оскільки кількість податкових спорів в Україні щороку зростає. Це пов'язано із низкою об'єктивних і суб'єктивних чинників. До об'єктивних слід відносити змінюваність податкового законодавства в Україні, що призводить до правових конфліктів, а також нестабільності фіскальної політики. Серед суб'єктивних чинників, які впливають на збільшення кількості податкових спорів, можна виділити зростання правосвідомості населення і, як наслідок, небажання миритися з порушенням своїх прав у сфері справляння обов'язкових платежів, підвищення рівня громадської активності та формування громадянського суспільства, а також нестабільність кадрового складу у фіскальній сфері, прояви корупції тощо. Якщо зважати на те, що і у платника податку, і у державних фіскальних органів завжди залишається альтернатива звернутися до суду за захистом прав, застосування альтернативної процедури (медіації) – це реальний шанс вирішити спір швидко і справедливо для кожного.

Аналіз останніх досліджень. Дослідженням питання медіації у вирішенні спорів займалися такі вчені та юристи як: В. Балух, Є.Р. Бершеда, Г. Горіна, О. Гриненко, А. Огренчук, Т. Подковенко, Ю.Д. Притика, А. Єлісеєв, Г. Єрмоєнко, Л. Юхтенко та інші.

Метою статті є дослідження правових аспектів функціонування процедури (медіації) у вирішенні податкових спорів та необхідність законодавчого закріплення медіації для запровадження партнерських відносин контролюючих органів з платниками податків в Україні.

Виклад основного матеріалу. Державна система розв'язання фіскальних спорів належним чином не справляється із завданням відновлення порушених прав громадян у сфері податкових спорів. На кожного суддю окружного адміністративного суду щороку припадає майже півтори тисячі справ в порядку КАС України. Все це потребує запровадження європейських моделей фіскальної конфліктології, долучення до найкращих світових практик розв'язання конфліктів податкового характеру. Поняття «медіація» по-

ходить від латинського «mediare» – бути посередником. Медіація – це міжнародний, загальнозживаний термін, що відповідає українському терміну «посередництво». Медіація – це діяльність професійних посередників, які спрямовують учасників юридичного спору до компромісу й урегулювання спору самостійно самими сторонами.

Наприклад, такого розв'язання потребує проблема поширення мораторію на різні види перевірок контролюючими органами підприємств, фізосіб-підприємців, оскільки викликає багато запитань, та й тлумачення законодавства з цього приводу неоднозначне.

Законом України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо податкової реформи» № 71-VIII, пунктом 3 Прикінцевих положень встановлено, що у 2015 та 2016 роках перевірки підприємств, установ та організацій, фізичних осіб-підприємців з обсягом доходів до 20 мільйонів гривень за попередній календарний рік контролюючими органами здійснюються виключно з дозволу Кабінету Міністрів України, за заявкою суб'єкта господарювання щодо його перевірки, згідно з рішенням суду або згідно з вимогами Кримінального процесуального кодексу України [2]:

- з 1 січня 2015 року на перевірки суб'єктів господарювання, що ввозять на митну територію України та/або виробляють та/або реалізують підкацизні товари, на перевірки дотримання норм законодавства з питань наявності ліцензій, повноти нарахування та сплати податку на доходи фізичних осіб, єдиного соціального внеску, відшкодування податку на додану вартість;

- з 1 липня 2015 року на перевірки платників єдиного податку другої і третьої (фізичні особи – підприємці) груп, крім тих, які здійснюють діяльність на ринках, продаж товарів у дрібнороздрібній торговельній мережі через засоби пересувної мережі, за винятком платників єдиного податку, визначених пунктом 27 підрозділу 10 розділу XX «Перехідні положення» Податкового кодексу України, з питань дотримання порядку застосування реєстраторів розрахункових операцій.

Вказаний Закон від 28 грудня 2014 року № 71-VIII направлений на врегулювання від-

носин, що виникають у сфері справляння податків і зборів.

Водночас пунктом 8 розділу III «Прикінцеві положення» Закону України від 28 грудня 2014 року № 76-VIII «Про внесення змін та визнання такими, що втратили чинність, деяких законодавчих актів України», який набрав чинності з 1 січня 2015 року, було встановлено, що перевірки підприємств, установ та організацій, фізичних осіб – підприємців контролюючими органами (крім Державної фіскальної служби України та Державної фінансової інспекції України) здійснюються протягом січня – червня 2015 року виключно з дозволу Кабінету Міністрів України або за заявкою суб'єкта господарювання щодо його перевірки. Згідно з пунктами 1, 7 Положення про Державну фіскальну службу України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21 травня 2014 року № 236 (далі – ДФС), Державна фіскальна служба України є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через міністра фінансів і який реалізує державну податкову політику, державну політику у сфері державної митної справи, державну політику з адміністрування єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, державну політику у сфері боротьби з правопорушеннями під час застосування податкового, митного законодавства, а також законодавства з питань сплати єдиного внеску [4].

З огляду на поточну дату строк дії вказаної норми Закону України від 28 грудня 2014 року № 76-VIII закінчився.

Крім того, як зазначається в листі Державної регуляторної служби від 27 жовтня 2015 року № 8227/0/20-15, склалась однозначна судова практика під час розгляду спорів, що виникають між контролюючими органами та суб'єктами господарювання, з посиланням на рішення Окружного адміністративного суду міста Києва від 28 липня 2015 року № 826/13378/15, яким прийнято рішення про задоволення позовних вимог товариства з обмеженою відповідальністю «Центр «Сонячне ремесло» про визнання протиправним та скасування наказу Державної служби геології та надр України від 24 червня 2015 року № 173, що був прийнятий під час дії положень Закону України від 28 грудня 2014 року № 76-VIII щодо проведення перевірок контролюючими органами з дозволу Кабінету Міністрів України.

Проте з наведеним твердженням не можна погодитись з огляду на таке.

26 серпня 2015 року постановою Волинського окружного адміністративного суду у справі № 803/2043/15 за позовом фізичної особи – підприємця до Управління Укртрансінспекції у Волинській області про визнання дій протиправними щодо проведеної 24 липня 2015 року рейдової перевірки транспортного засобу Рута 25 позивачу в задоволенні такого адміністративного позову було відмовлено.

Також 26 жовтня 2015 року постановою Львівського окружного адміністративного суду у справі № 813/4673/15 за позовом товариства з обмеженою відповідальністю «Науково-виробниче підприємство «Маст» до Державної екологіч-

ної інспекції у Львівській області, зокрема, про визнання протиправними дій Державної екологічної інспекції у Львівській області, які полягають у включенні вказаного товариства до Плану здійснення заходів державного нагляду (контролю) за додержанням вимог природоохоронного законодавства суб'єктами господарювання у III кварталі, 2015 року, позивачу в задоволенні такого адміністративного позову було відмовлено.

Рішення про відмову в задоволенні наведених позовів аргументовані тим, що обмеження щодо перевірок підприємств, установ, організацій, фізичних осіб – підприємців контролюючими органами відповідно до пункту 8 розділу III «Прикінцеві положення» Закону України від 28 грудня 2014 року № 76-VIII «Про внесення змін та визнання такими, що втратили чинність, деяких законодавчих актів України» тривало протягом січня – червня 2015 року. На цей час жодного мораторію на здійснення перевірок, зокрема планових, не передбачено. З наведеного вбачається відсутність чіткого підходу до визначення сфери застосування мораторію на проведення перевірок, що є доволі наглядним прикладом існування неузгодженості норм податкового законодавства та слугує причиною виникнення конфліктів в податковій площині.

Саме для мінімізації негативних наслідків таких податкових спорів та з метою усунення причин для виникнення податкових спорів, в цілому, доцільним є введення медіації в Україні.

В Інституті законодавства Верховної Ради України неодноразово обговорювалися актуальні проблеми застосування альтернативного вирішення спорів як комплексної системи методів позасудового вирішення спорів. Лише за 2014-2015 рр. проведено низку спільних заходів Інституту законодавства Верховної Ради України та Мюнхенського інституту східноєвропейського права, присвячених цій проблематиці. Зокрема, міжнародні науково-практичні конференції «Альтернативні та судові процедури вирішення спорів: сучасний стан і нові тенденції в Україні, Німеччині та Польщі» та «Альтернативне вирішення спорів як локаційний фактор у глобальній конкуренції – у фокусі Німеччина, Польща та Україна», що відбулися у Києві та Мюнхені у рамках спільного проекту «For Change: Відкритість та інституційні зміни: приклад реалізації верховенства права». Виконавчий директор Мюнхенського Інституту східноєвропейського права професор Герберт Кюппер наголошує, що законодавчим першопрохідцем у сфері медіації стала Польща, яка у 2005 році включила положення про медіацію до Цивільного процесуального кодексу. Основою для цього стали норми відповідної директиви ЄС від 2004 року. Згодом це було відтворено й у Німеччині, де тривалий час відбувалися технічні та політичні дискусії з означених питань, і лише у 2012 році було прийнято відповідний федеральний закон. Досвід запровадження медіації у визначених країнах, вочевидь може бути використаний і в Україні.

Показово, що у Верховній Раді України зареєстровано три законопроекти, пов'язані з медіацією, які перебувають на різних етапах розгляду. Йдеться про проекти законів від 28.12.2014 р. «Про внесення змін до Податкового кодексу

України (щодо введення процедури медіації)», від 17.12.2015 р. «Про медіацію» та альтернативний проект від 29.12.2015 «Про медіацію». На жаль, розгляд цих нормативних актів наштовхнувся на колізію, з якою вже мали справу польські та німецькі законотворці. Процедура медіації вимагає, з одного боку, встановлення певних норм і правил, а з другого – забезпечення необхідного простору для автономного вирішення спорів. Пошук збалансованого рішення триває, тому законопроект про медіацію має пройти ретельну перевірку та експертизу. Успішному вирішенню питання впровадження медіації в Україні має сприяти постать медіатора, що потребує особливої уваги, тому що від підготовки і вибору медіаторів залежатиме майбутнє цього правового інституту у нашому суспільстві.

В Україні наявні інституційні механізми альтернативного розв'язання спорів. Йдеться про законодавство щодо третейських судів і спеціальне податкове законодавство, яке не забороняє здійснення альтернативних заходів розв'язання податкового спору. Водночас такі ADR-методи, як арбітраж, медіація, посередництво та інші альтернативні методи вирішення конфліктів у зазначених сферах не використовуються. Між тим, запровадження таких методів не потребує додаткових витрат із державного бюджету, створення спеціальних інституцій, їх фінансування, формування кваліфікованого кадрового потенціалу. Подібні організаційні механізми і передумови для їх існування вже наявні в Україні і просто потребують актуалізації саме у сфері податкової конфліктології.

Проте, для впровадження альтернативних методів вирішення спорів існують законодавчі перепони. Перш за все Закон України «Про третейські суди» прямо забороняє розв'язання публічно-правових спорів у третейських судах, вилучаючи таку категорію справ з юрисдикції арбітражів [3]. Стаття 6 Закону України «Про третейські суди», визначаючи підвідомчість справ третейському суду чітко забороняє розгляд справ третейським судом в яких однією із сторін є орган державної влади, місцевого самоврядування, їхня посадова чи службова особа, інший суб'єкт під час здійснення ним владних управлінських функцій на основі законодавства, державна установа чи організація. Наразі розгляд третейським судом такого спору є підставою для скасування рішення.

Доки існує таке обмеження, вести мову про арбітраж у податкових спорах неможливо. Така ситуація є неприйнятною з точки зору державно-приватного партнерства. Адже в ситуації з крупними платниками податків, коли йдеться про багатомільйонні податки припустимо у конкретних випадках передавати спір до арбітражу, навіть подекуди – *ad hoc*. Водночас, суди, хоч би як декларувалися їх незалежність, залишаються однією із гілок державної влади, а відтак до певної міри є заінтересованою стороною. Тому якщо для вирішення спору запросять як третейських суддів шанованих експертів, науковців, у т.ч. закордонних фахівців, рівень довіри до такого рішення буде вищим.

Не применшуючи ролі державних судів, слід зазначити, що у деяких випадках спір міг би вирішуватись арбітражем. Для запровадження арбітражу у податкових спорах необхідна зміна

третейського законодавства і розробка механізмів розв'язання податкових спорів арбітражними інституціями. Після цього при фіскальних органах можуть бути акредитовані третейські інституції, які зможуть надавати допомогу у розв'язанні згаданих спорів.

Добровільну медіацію, як альтернативний спосіб, можливо запровадити і без зміни чинного законодавства на рівні законів. Для цього достатньо видати відомчий нормативний акт Державною фіскальною службою і створити Медіаційні центри при кожному територіальному органі державної фіскальної служби, запросивши туди під наглядом громадськості, відомих фахівців, які користуються повагою бізнесу і державних структур, а також створивши відкриті списки фахівців-медіаторів, яких сторони могли би обирати на власний розсуд. Для цього достатньо наказом Голови Державної фіскальної служби змінити процедури і регламенти адміністративного розгляду скарг фіскальними органами.

Сьогодні необхідно запозичити згаданий досвід розвинених країн і запровадити обов'язкову досудову медіацію. Хоча це вже можливо лише за умови зміни відповідних процесуальних кодексів і законів, з метою запровадження процедури досудової медіації в податкових та митних спорах між платниками податків та органами Державної фіскальної служби України. Введення такої процедури дало б можливість зменшити кількість податкових та митних спорів, які направляються в суди, що зменшило б навантаження на суди, збільшило кількість надходжень до бюджету за рахунок податків, які сплачуються в результаті досягнення примирення, та знизило тиск на бізнес, під час винесення податкових повідомлень – рішень органами Державної фіскальної служби.

Слід зазначити, що процедура медіації в податкових справах вже давно використовується в багатьох країнах світу, зокрема в Німеччині, Бельгії, США, Великобританії, Нідерландах та інших країнах. Наприклад в Норвегії, будь-які судові спори за участі держави повинні відбуватись відповідно до положень Закону щодо медіації. Податкова служба, яка прийняла рішення, виступає в якості сторони у розгляді справи від імені держави. Міністерство може видавати інструкції, що стосуються ролі сторони, яка бере участь у розгляді від імені держави в принципі і в окремих випадках може взяти на себе роль сторони чи передати її іншому податковому органу. Сторони можуть домовитися про те, хто буде виступати в якості медіатора. На прохання сторін Окружний суд повинен призначити одного з медіаторів суду. Сторони беруть участь у позасудовій медіації особисто або можуть бути представлені особою, уповноваженою на укладання мирової угоди. Медіатор повинен дотримуватися угоди сторін про порядок проведення позасудової медіації. Якщо угода про процедуру відсутня, медіатор визначає її спільно зі сторонами. Медіатор повинен діяти неупереджено і сприяти мирному врегулюванню. Судова медіація повинна проходити не під час судового засідання. Судовий медіатор визначає порядок, якому необхідно слідувати в обговоренні зі сторонами. Він повинен визначити які докази повинні бути представлені на судовій медіації. Докази не повинні бути представлені без згоди сторін

і будь-якої третьої сторони, якою докази можуть бути надані. Якщо не обумовлено інше, сторони несуть відповідальність за винагороду в рівних частинах. Суд може визначити гонорар медіатора, якщо призначено судову медіацію.

На думку Г. Горіної, у представленому українському законопроекті від 28.12.2014 р. «Про внесення змін до Податкового кодексу України (щодо введення процедури медіації)» процедура медіації не є чітко прописаною. Як і в процедурі адміністративного оскарження, рішення контролюючого органу є вирішальним. При цьому жодного обґрунтування свого рішення контролюючий орган не надає. Наприклад, відмова в укладенні угоди про податкові зобов'язання на запропонованих платником умовах не пояснюватиметься та не обґрунтовуватиметься. Хто такий медіатор? Жодних особливостей чи порядку призначення такої особи не визначено. Проте у проекті зазначається: виконання функцій медіатора може здійснюватися не тільки уповноваженою особою контролюючого органу, але і незалежною особою, яка відповідає встановленим вимогам, які не прописані. А значить, незалежні медіатори податковими медіаторами стати не зможуть. Відповідно медіаторами стануть виключно уповноважені особи контролюючого органу.

Якщо говорити з позиції добросовісних платників податків, то їхні шанси довести свою правоту в досудовому порядку дійсно незначні. Як наслідок, це дійсно нівелює значення адміністративного оскарження як механізму захисту прав платників і вони змушені використовувати складніший шлях судового оскарження. Тому сьогодні суди, «завалені» податковими спорами, і процеси можуть тягтися роками, а тривалість процедури оскарження використовується не сумлінними платниками для затягування строків сплати зобов'язань. А в окремих випадках – для виведення з підприємства активів та доведення його до банкрутства. У результаті бюджет або отримує кошти зі значним запізненням, або не отримує взагалі. В умовах сучасної кризової економіки це недопустима розкіш [10].

В Україні медіацію в адміністративних справах, особливо в податкових, часом сприймають як взагалі щось неможливе [12]. Досвід країн Старого світу говорить про інше. Зокрема, на рівні Європейського Союзу видано рекомендації Ради Міністрів країнам-учасницям щодо альтернативних судовому розгляду спорів між адміністративними органами та приватними особами.

Цікавим також є досвід США. Там Податкова Служба пропонує ряд програм ADR, спрямованих на вирішення справи набагато раніше, ніж формальний процес Апеляції до Податкової Служби. Програми ADR Податкової Служби, які використовують медіацію включають *Програму Швидкого Вирішення (ПШВ)*, *Програму Швидкої Медіації (ПШМ)* і *Програму Пост-апеляційної Медіації (ППМ)*. Зокрема, ПШВ пропонує представникам малого бізнесу та самозайнятим особам спосіб вирішення спорів менш ніж за 60 днів, використовуючи допомогу спеціально навченого медіації працівника податкової. Він служить в якості нейтрального посередника, а також має можливість використовувати делеговані повноваження задля пропозиції вирішення фактичних і юридичних пи-

тань у випадку, якщо сторони не можуть досягти порозуміння шляхом використання методів медіації. Таким самим чином ПШМ і ППМ пропонують платникам податків та податковій можливість застосування медіації за участі службовця Апеляційної інстанції Податкової Служби, який виступає в якості нейтральної сторони. Однак, на відміну від ПШВ, в цих програмах службовець податкової не має делегованих повноважень і не буде виносити рішення щодо будь-яких питань спору. Апеляційна інстанція є незалежним відділом Податкової Служби, який відповідає за розгляд більшості спорів між платниками податків та Податковою Службою. У Апеляційній інстанції розглядаються факти, докази і несприятливість судового процесу, щоб визначити прийнятний спосіб врегулювання спору. Дана програма не є обов'язковою. Платник податків і службовець Апеляційної інстанції Податкової Служби можуть запропонувати медіацію після спільних консультацій, *надіславши письмовий запит до відповідного керуючого Апеляційної інстанції*. Після підтвердження запиту про медіацію, платник податків і керуючий Апеляційної інстанції повинні укласти письмову угоду про медіацію. Це означає, що сторони мають приступити до медіації протягом 60 днів з дня підписання даного договору. Сторонами в процесі медіації є платник податків і Апеляційна інстанція Податкової Служби. Якщо сторони не досягли домовленості через медіативний процес, вони можуть звернутись до арбітражу. Якщо немає вирішення і за допомогою арбітражу, справа може потім перейти до судового розгляду до Податкового суду. В США відсутня плата за використання послуг працівника Апеляційної інстанції як медіатора.

Наступним кроком має бути створення можливості шляхом законодавчого закріплення процедури медіації в Україні для вирішення податкових спорів, а це потребуватиме вивчення світового досвіду.

Висновки. 1. Запровадження широкого спектру способів альтернативного вирішення спорів: від омбудсмена і переговорів до медіації. Тобто вибудовувати комплексну систему управління спорами і конфліктами (внутрішніми і зовнішніми) у сфері оподаткування. Медіаційну домовленість треба дублювати в мировій угоді, яка підписується сторонами в суді. Суд в даному випадку буде гарантом законності домовленостей.

2. Розробка системи, яка надає незалежний і прозорий порядок акредитації медіаторів, їхнього призначення для участі в процесі. Запропонувати систему, яка надає платнику вибір: медіатори при державному апеляційному органі, медіатори присудові, медіатори при громадських організаціях тощо. Необхідність при державних органах акредитувати медіаторів, які працюють з податковими спорами.

3. Здійснення оплати медіатору із спеціального фонду, сформованого від відсотків реальних сплат грошей до державного бюджету за наслідками медіації. У разі якщо сторони наполягають на залученні незалежних медіаторів, допускається рівний поділ суми гонорару між сторонами.

4. Переговори не є процесом, суворо регламентованим законодавством. У той же час для підвищення рівня довіри, забезпечення безпеки платників податків і державних службовців кра-

ще було б інституалізувати медіацію через нормативно-правові акти.

5. Запровадження процедури медіації позитивний крок до взаємодії та взаєморозуміння платників податків та контролюючих органів в Україні. Враховуючи наявність на сьогодні досить значної кількості судових спорів платників податків з контролюючими органами, укладення угод про податкові зобов'язання (як позасудового врегулювання спору) надасть можливість змен-

шити кількість таких спорів, так і витрати держави та самих платників податків. Ефективне запровадження медіації допомогло б державі відновлювати довіру платника податку до державних фіскальних органів, фіскальним органам вибудовувати партнерські відносини з платниками податків, швидко отримувати справедливі суми оподаткування до бюджету, а платникам податкам мати ефективний процес пошуку справедливого рішення на принципах паритетності сторін.

Список літератури:

1. Податковий кодекс України Верховна Рада України; Кодекс України, Закон, Кодекс від 02.12.2010 № 2755-VI (в ред. від 20.09.2015) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
2. Закон України: Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо податкової реформи 28.12.2014 р. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/71-19>
3. Закон України: Третейські суди від 11.05.2004 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 35. – Ст. 412. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1701-15>
4. Про Державну фіскальну службу України Кабінет Міністрів України; Постанова, Положення від 21.05.2014 № 236 (в ред. від 07.08.2015) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/236-2014-%D0%BF>
5. Про Положення про Державну фінансову інспекцію України. Президент України; Указ, Положення від 23.04.2011 № 499/2011 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/499/2011>
6. Кодекс адміністративного судочинства України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/main>
7. Про практику розгляду судами корпоративних спорів: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 24.10.2008 № 13 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/main>
8. Про практику застосування адміністративними судами окремих положень Кодексу адміністративного судочинства України під час розгляду адміністративних справ: Постанова Пленуму Вищого адміністративного суду України № 2 від 6 березня 2008 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/main>
9. Дендорфер Р. // Коммерческая медиация: теория и практика: сб. ст. / под. ред. С. К. Загайновой, В. О. Аблонина. – М.: Инфо-ропик Медиа, 2012. – С. 1–27.
10. Срьоменко Г. Податкова медіація: досвід і перспективи впровадження. / Г. Срьоменко, А. Заїченко // Юрист & Закон. – 2014. – № 25. – С. 17–21.
11. Муза О. В. Деякі аспекти використання медіації в адміністративному судочинстві України / О. В. Муза // Університетські науки записки. – 2011. – № 4. – С. 239–244.
12. Юхтенко Л. Досудове врегулювання спору шляхом проведення переговорів за допомогою судді в адміністративному судочинстві: сутність та проблеми запровадження / Л. Юхтенко // Юрид. вісн. – 2013. – № 3. – С. 106–112.
13. Ясиновський І. Г. Характеристика моделей медіації в розвинутих країнах / І. Г. Ясиновський // Юрид. вісн. Повітряне і космічне право. – 2014. – № 4. – С. 94–98.
14. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.lcfgroup.com.ua/news/publications/947/>
15. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=53239
16. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://ukrmediation.com.ua/files/Eremenko_Zaichenko_U&Z.pdf
17. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://jurliga.ligazakon.ua/news/2015/3/5/125280.htm>

Голоядова Т.А.

Институт национального и международного права
Международного гуманитарного университета

НЕОБХОДИМОСТЬ ЗАКОНОДАТЕЛЬНОГО ВВЕДЕНИЯ МЕДИАЦИИ ДЛЯ РАЗРЕШЕНИЯ НАЛОГОВЫХ СПОРОВ В УКРАИНЕ

Аннотация

Украина находится на этапе формирования модели медиации, однако уже с уверенностью можно констатировать, что необходимость применения института примирения (медиации) поддерживается широким кругом специалистов. Поддержка основана на позитивных результатах практики применения института примирения во многих странах мира, которые свидетельствуют о ее эффективности. Также это соответствует общей позиции Украины по гармонизации национального законодательства с законодательством Европейского Союза, так как вопросам примирительных процедур посвящено ряд рекомендаций и решений Совета Европы. Статья посвящена освещению перспектив применения в Украине процедуры медиации для разрешения налоговых споров. Рассмотрены современные механизмы досудебного урегулирования споров между плательщиками налогов и государственными фискальными органами, а также законопроекты про медиацию в Украине.

Ключевые слова: медиация, процедура административного обжалования, налоговый спор, мораторий, Государственная Фискальная Служба, плательщики налогов, медиатор, посредничество.

Goloyadova T.A.

Institute of National and International Law
International Humanitarian University

NEED FOR LEGAL INTRODUCTION OF MEDIATION TO RESOLVE TAX DISPUTES IN UKRAINE

Summary

Ukraine is at the stage of forming a model of mediation, but already you can confidently state that the need for the introduction of the Institute of conciliation (mediation) supported by a wide range of specialists. Support is based on the positive results of the practices of the Institute of reconciliation in many countries of the world who attest to its effectiveness. It also meets the General position of Ukraine concerning the harmonization of national legislation with the legislation of the European Union, because the question of primirnih procedures dedicated to a number of the recommendations and decisions of the Council of Europe. The article is devoted to covering the prospects for application in Ukraine mediation to resolve tax disputes. Considered the modern mechanisms of pre-trial settlement of a dispute between a taxpayer and the State fiscal authority and draft laws on mediation in Ukraine.

Keywords: mediation, procedure of administrative appeal, the tax dispute a moratorium, the State fiscal service, taxpayers, mediator.